

Prima dissertatio de machinae humanae vitiis eorumque causis dignoscendis atque emendandis ... / Georgius Fridericus Mohr.

Contributors

Mohr, Georg Friederich, 1692-1774.
Camerarius, Elias, 1673-1734.

Publication/Creation

Tubingae : Literis Hiobi Franckii, [1725]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/tqrrw5nd>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DE

MACHINÆ
HUMANÆ VITIIS
EORUMQUE CAUSIS
DIGNOSCENDIS ATQUE
EMENDANDIS.

Hanc

DIVINA ADSPIRANTE GRATIA,
Jubentibus Statutis Gratiosæ Facultatis,

PRÆSIDE

ELIA CAMERARIO

Prof. Ord. Med. & Consil. Wirtemb.

PRO LICENTIA,

ac supremis in Medicina Honoribus consequendis.

Solenni Eruditorum Examine submittit

D. Febr. MDCCXXV.

GEORGIUS FRIDERICUS MOHR

Physicus Bœblingensis.

TUBINGÆ,

Literis HIJOBI FRANCKII.

NOBILISSIMO, AMPLISSIMOQUE
CIVITATIS BOEBLINGENSIS
MAGISTRATUI,

DOMINIS PATRONIS
ATQUE FAUTORIBUS

SUIS HONORATISSIMIS,

pro favore largissimè sibi exhibito
decentes agit gratias,

*ac se suosque porrò submissè
commendat*

GEORGIUS FRIDERICUS MOHRE
Physicus.

Q. D. B. V.

Præcipua Machinæ Humanæ vitia, natasque ex iis magno numero molestias percensere, ac penitare penitus animum induximus. Attingemus proin artis saluberrimæ partes præcipuas, Pathologiam scilicet, Semioticen, ac Therapeuticen; Pathologiam vero cum primis discentibus censemus commendandam, quam Antistites Medici Studii dudum, ac suo quidem merito vocant Animam Præceos, cum ea occupetur in affectibus morbofis, eorumque causis, subjectoque seu loco affecto eruendis ac cognoscendis. In Statu enim humani corporis præter naturam mutato, ac malè affecto considerandum qualis illa sit dispositio adversa, atque unde illa sit oriunda.

Corpus enim hoc mortale summi artificii exhibet Machinam, infinitis gaudentem organis, mirabili nexu combinatis, suaque munera exactissimè in sanitatis statu obeuntibus, omnia hic conspirant amicè, fluida cum solidis, partes impetum facientes cum partibus movendis, perpetuo, dum vita durat, fluidorum per canaliculos suos motu vigente.

Audias hic potissimum in partes vocari Archeum à nonnullis, qui tanquam Præses partium ac functionum omnia moderetur, ac tanquam movens à movendo, sive ab ipsis partibus corporis dividendus abstrahendusque non sit; hinc & in illum cum primis redunare omne vitium, quod partes patiantur, utpote qui maximè & ultimò in morbis afficiatur; Verum, uti ipse Archeus gratis supportitur, non est quod adeò attendamus ad illum in Pathologia, cum nec nostris ille directè subsit remediis; magisque necessarium

erit attendere ad **speciales** organorum læsiones, modosque efficiendi causarum morbificarum diversos. Idemque de iis monendum, qui plus justo animæ tribuunt in cudendis avertendisque humani corporis morbis.

Cum igitur Machinæ tanto artificio connexæ actiones lædantur, quæ ab innumeris illis pendent organis varia constituentibus viscera, palam est, eam in pejus mutationem partim spirituosis fluidisque, à crasi laudabili desciscientibus, partim solidis ipsis organicisque partibus esse adscribendam, ita tamen ut & hic variè illa concurrant, conspirent ac cooperentur.

Exoritur sic morbus affectusque præter naturam generalior, symptoma enim tanquam specialius productum ab hoc pendet, cum morbi in ipsa partium constitutione vitiata radicentur; sive illi sint intemperiei, fluentes ex ataxia spirituum ac fluidorum vitio statuque pravo, sive organici solidarumque partium læsione nixi, ac varia indispositione, sive fundati in utrisque, cum fluidarum ac solidarum partium harmonia ac conspiratio læsa est, sive mutua illa correspondentia, qua vitalitas sanitasque partium utrinque nititur. Unde dein fluunt effectus specialiores, symptomataque, evenitque, ut actiones lædantur, excretiones deficient excedantve, ac qualitates variis mutantur modis, quibus omnia ista, quæ supervenire morbis solent, accidentia ac producta comprehendendi per se elucescit.

Pathologia potissimum sollicita est in eruenda causa morbifica, quæ producere pravam dispositionem in corpore queat, cujusque latissimè patet ambitus, cum omnia ea sub se comprehendat, quæ ratione quacunque, remotius etiam, dispositivè atque occasionaliter possunt concurrere ad læsionem vel efficiendam vel propagandam; præcipuè tamen indagat causam proximam atque immediatam, qua posita ponitur morbus, sublataque tollitur, quaque inventa Medicus progredi tutò in curatione queat; eruiturque ista causa ex ipsis phænomenis, in ipso corpore pravè disposito observandis. Phænomena enim talia & effectus rationem habent & signi, morbi que proin causis detegendis apprimè

inter viunt, modò intimius perpendantur. Si enim probè habeas perfectum corporis statum naturalem, noverisque usam partium, ac structuram maximè seu dispositionem pro illarum integritate requiritam, elementa fluidorum propiora, organicam solidorum fabricã, & vitalem ad actiones perficiendas aptitudinem & illius requisita, non deerit tibi fundamentum, quo niti, nec norma juxta quam procedere debes. Circumstantias enim perpendendo, ponderando & regressa, concomitantia expendendo conferendoque consequentia, tutò procedes, si simul attendas ad juvantia & nocentia, conerasque attentius ea, quæ practica anatomia seu cadaverum illustratio passim docuit; paucis, nihil eorum negligendum est, quæ inuere in affectus & productionem & cognitionem ulla ratione queant. Hac enim via objectam toties, imò Medicinæ ipsi, incertitudinem commodissime evitabis, nec meris niti conjecturis defendendus es, sed pervenies ad genuinam morbi notitiam, veræ detectionem causæ, eoque facilius ad sanationis certioris spem assurges, formato his mediis subsidiisque ritè adhibitis iudicio stabili ac firmo, quod, si Mathematicas non offerat demonstrationes, Medicas tamen eliciet satis firmas solidasque, ac justis nixas principiis ac fundamentis; signorum scilicet attentam ruminacionem, notarum scilicet genuinarum ac characteristarum, quibus in aprum occultæ morborum radices protrahuntur, lucique, vel incertæ sistuntur, modò attentum Medicus, sinceroque veritatis amore flagrantem afferat animum à præjudiciis liber, nullius iuvans in verba Magistri nisi rationis rectæ, atque experientiæ veræ ac circumspectæ.

De Cephalalgia.

Plerique Medicorum à Capitis Dolore ac morbis initium in recensendis præternaturalibus corporis humani Affectibus faciunt, sic à capite ad calcem iusto ordine ac serie omnes recenseant. Necessarium verò est, ut prius de Dolore in genere dispiciamus, antequam ad specialem hunc Ventris, quem vocant Summi, dolorem pensitandum accedamus.

Frequentissimum symptoma morborum Dolor est, gravissimè

non rarò ægros affligens, corporisque partium passiones in animum ipsum transfundens, ea sæpè vehementia, ut symptomatis urgentis nomen mereatur, Medicumque, unicè causæ morbificæ eradicandæ intentum, ad se vocet, suiq; mitigationem, ablationemque, ac curam singularem graviter efflagitet. Tristem esse in dolore sensationem qui cogitant, uno omnesore sensum tactus hîc acerbius afflictum judicant, quod tamen distinctius paulò perpendi meretur, si sensus Tactus organon unicè quæras in papillis atque eminentiolis nerveis cutaneo strato ac tegmini intertextis, neque enim in cute sola dolor est, sed in omni corporis parte & interna & externa, quæ molliusculis, tenerisque gaudet fibrillis animali spiritu perfusis oriri solet accedente stimulo; Unde in Physiologicis non satis distinctè de sensu Tactus agitur, qui vel latè sumi potest, vel stricte; si stricte sumatur pro sensu illo cuti proprio, qui tactiles qualitates, duritiem, mollitiem, lævitatem, asperitatem &c. percipit ac dijudicat, tum sanè dolorem sub se non complectitur; si vero in latiore sensu omnem quarumcunque corporis partium perceptionem ac sensationem complectaris sub sensu tactus, etiam dolorem sub eo comprehendi extra controversiam est; aliud vero tum, magisque universale erit organon tactus, ampliorque vocis significatio; extendetque se Tactus tum naturalis tum præternaturalis ad omnes corporis partes organaque, imò particulas, quæ participant ramulos nervorum, quorûm in cerebro, medullaque Spinali radix est, quique perfunduntur permeante eorum cava animali spiritu, fluidoque elastico ac aëreo.

Ipsaque etiam Lassitudo, cujus & speciem peculiarem accusari audimus dolorificam lassitudinem, ad hunc tactus præternaturalis ac universalis sensum pertinet, etsi diffusus magis sit, torpidusque ille dolor, qui ubi genuinus est, hocque nomen propriè mererur, specialius percipi, partique certæ tribui potest ac solet; quando scilicet pars mentem quasi ad se vocat, ob molestum qui illi imprimitur, sensum, quem anima percipit occasione impressionis in organo, indeque ulterius per animales Spiritus in sensorio communi factæ, cum ad illam partem sine hac vellicatio

ne anima tum quidem attendita non fuisset, nec cogitasset de ea, nunc vero non potest digitus esse ubi dolor est, nisi prius anima fuerit quasi ubi percipitur dolor, cum illa demum digitum eò determinet consuetudine quadam ac philantia, etsi sæpè eò non attendens.

Externus nunc dolor est, nunc internus; unde & ille tactum aliquando omnino non fert, imo vel ab approximatione cujuscunque objecti sibi terribiliter metuit, quod in podagricis cerne est; aliquando verò tactum & fert, & commodè subindè fert, evamen inde sentiente ægro. Gravis alius, alius obtusus dicitur, acutus alius, & hic quidem duplici sensu, dum aliquando ita quasi punctorius dicitur, aliquando verò ita appellatur ob intentionem ac vehementiam.

Gradus innumerantur, nec species pauciores, experientia certius in praxi addiscendæ. Velenim solus affligit, vel cum aliis effectibus jungitur, febris cum primis, quæ vel ex dolore oritur, vel dolor oritur ex ea; vel oriuntur à communi causa; hinc sæpè calor & dolor junguntur, & tumor quoque ac pulsatio in eo ob ferientem latera canalium tardius promotum sanguinem, cujus intemperies cum tota sæpè massa communis est, teste pulsu tum celeritate febrili. Sæpè & mitius affligit dolor, & sine inflammatione, ultim insigni, imò est quoque ubi mitigetur dolor superveniente tumore, nisi hîc in inflammationem, indeque ulterius in suppurationem abscessumque abeat.

Dolores intensiores vigilias efficiunt, stimulo semper novo à quiete spiritus avocante, nec permittente somnum mente semper coacta ad attentionem dolori prævalenti præstandam. Sæpè tamen & somnus sedat dolores, spiritibus fatigatis obdormiscentibus nec attendentibus amplius ad stimuli actionem jam quodammodo contentam; in somno tamen terrorum sæpè, concussionumque & subsultuum spasmodicorum causa esse potest dolor. Quorum omnium mita est respectu affectuum, causarum, [texturæq; partiũ variæ varietas.

Variè quoq; combinantur dolores interni æque ac externi, varieq; per consensum conspirant & communes plexus nervorum; suntq; alii fixi in certo loco, alii vagi ex uno in alium nervum partemque
aliam

aliam se diffundentes; vel continui, vel interpolati; redeuntesque certis periodis, uti venerei, scorbuticique noctu sæviunt partibus calorem à lecto concipientibus, quod & in odontalgia, aliisque doloribus non est infrequens.

Ipsa dolorum gravitas, sensus teneritudo, ac mali intensio innumera & quærit, & suggerit remedia, de quibus hic sermo non erit, sive paregorica illa sint, mitius agentia, blandè demulcentia fibras, humorum spirituumque ferociam sedantia, pacantiaque; sive narcotica, ipsaque opiata, multo cum iudicio adhibenda, nervinisque ac specificis socianda.

De formali verò ratione ac genesi dolorum internorum iudicium ferre docet externi doloris sensus ac generatio, uti enim objectum quodcunque molestum atque gravius afficiens nervulos dolorem infert, ita interne quoque dolor orietur, quoties vel membranula nervea, vel fibrillæ nerveæ quæcunque ab objecto quocunque etiam gravius afficiuntur; unde non malè alii dicunt, esse solutionem continui in fieri, seu intentatam, quæ coincidit ferè cum irritatione fibrillarum, sive illæ jam ultra sphæram suam tendantur, sive premantur, sive minores earum fibrillæ divellantur ab invicem, aut cuneoli quasi quidam vel rigidi, vel acres inter se conentur insinuare; paucis, quoties gravius quam naturali in statu sit ac minus blande afficiuntur istæ fibrillæ, ac per eas spiritus, motum suum ab objecto incongruo impressum usque ad sensorium commune propagantes, mentemque ferientes, nisi illa distracta vehementer, & aliò quasi vocata atque intenta sit, quod maximè evenit cum mens, stylo Hippocratico, laborat, hoc est quando illa turbas in sua machina contingentes nec attendit nec percipit, suspensumque quasi est mutuum arctumque commercium, quod tanta utrinque sensibilitate aliàs intercedit inter animam atque corpus. Cujus non deliria modo intensiora exempla ministrant, Ecstasiumque phænomena atque Catalepseos, seu & inflictiones vulnerum, sæpè enormium, & consequenter non sine sensu acuto illatorum, hoc est, non sine gravi fibrillarum læsione ac spirituum irritatione, cum tamen plerumque vulnerati igno-

ent se esse læsos, donec profluentem contueantur, contredentque sanguinem, redeuntibus ab Affectu vehementi, ejusque commotione, ad functiones suas motusque sedatioris spiritibus, qui in pugnae fervore ita juxta cum mente erant distracti, ut tam graves sensilesque alias fibrarum lacerationes fieri potuerint, utque ullo vel corporis vel animæ sensu.

Nec ad excitandum dolorem certa præcisè figura requiritur, sufficiunt variæ motuum impressiones, indeque natæ tensiones, non exclusis tamen lædentium objectorum figuris, per quas motuum vis major atque efficacior est. Semper vero fit conatus quidam in nervulo aliquo divulsorius, cum dolor excitatur, hinc irritatio commotioque spirituum immoderata, extendens se usque ad cerebri penetralia per eorum oscillationem retrogradam, quæ quo intensior, quo commotio major, fibrillarumque lacerationum cohors numerosior, parsque consequenter sensibilior.

Hæc est illa Helmontii spina infixæ, seu causa laceffens quascunque, solida non rarò, frequentius in corpore fluida, quæ tamen non sola agunt acrimonia, spiculisque innatantibus, sed et stasi, ac pressione, tensioneque quam efficiunt, licet, si per spicula agant, solidarum agant more; quæ & imitantur flatus, gravissimorum dolorum fabri, tensionum summè dolorificarum auctores. Nec mirum est adesse simul humorum impeditum motum, ac stasim; neque enim semper extravasatio supponitur, aggestio tamen humorum vel præcedit dolores, vel sequitur, sequela scilicet stricturæ fibrarum, & nonnunquam causa, vel saltem occasio. Sub tali Item stasi tensiones fibrarum ac dolorificæ, quas vocant alii crispaturæ facillimè eveniunt, totidem obices liberioris circulationis, quæ vel præcessit dolorem, vel sequitur. Undè inæqualis humorum motus, fibris passim inæqualiter tensis, simulque acrium humorum in partes sensiles major impressio tum mora spiculorum circa illas, tum mole humorum ipsa gravi ac tendente inæqualiter latera calliculorum & interstitiorum. Atque hinc irrequieta spirituum accessitorum oscillatio, stricturæque hinc natæ spasmodicæ vel exiles quovis dolore, vel & pro re nata fortiores, prout spiritus afficiun-

tur, magis vel minus violenter, spinave qualiscunque vel superficiariè vel profundius infigitur.

His vero jam præsuppositis de Cephalalgia rectius judicabimus, cujus notissimæ sunt differentiæ, cum caput nunc totum, nunc qua certam tantum partem, gravius nunc, nunc remissius doleat, vel exterius magis, vel in partibus internis ac nobilioribus; unde & compressionem aliquando non fert solum, sed & commodè fert, imò moderatiorem haud rarò exigit. Nunc bregmata, nunc occiput, aliàs frons, rursus tempora affliguntur: subindè alterutrum præcisè dolens latus Hemicraniam sistit, Clavum minus spatium intensè dolens determinat. Illorumque dolorum aliqui suas habent periodos, & statos quasi paroxysmos in februm modum, suasque exacerbationes. Dolor nunc est exquisitus, acutusque, cum pulsatione in temporibus, dolore ad ipsas subinde oculorum orbitas, quin bulbos etiam se extendente, non sinè eorum ardore & quandoque inflammatione; Nunc verò gravativus magis est dolor, imò & extensivus, repleto quasi expansoque Capite, unde est, quod subinde multa de hiantibus futuris effutiant, & erectione quasi pilorum. Ponderis aliquando sensus jungitur, nec calor ardorque deest, adjungit se quoque haud rarò rigor quasi febrilis ac frigus. Sequuntur malum hoc, si diuturnum fuerit ac violentum, tremores, indeque convulsionum metus, capitis debilitas, læsio memoriæ, oculorum vitia, vertigines, imò & deliria.

Innumeræ causæ externæ internæque producere valent Cephalalgiam, solis radii ferventiores, diutiusque excepti, hypocaustorum intensus calor, balnea, vini usus immodicus, abusus veneris, ventriculi varia mala per consensum, ac remotius partim eam inducunt, sive solum, sive aliis junctum symptomatibus: Nec minus frequens inter causas externas est frigoris vis gravior, venti asperiores, humida tempestas &c.

Combinatur illa cum affectibus innumeris, præcipuè autem cum febribus, & intermittentibus, & continuis, maximè malignis ac Castrensibus. Hypochondriacis graviter plerumque in-

cum.

umbit, fatigatque Hystericas præ aliis & diu & pertinaciter ac
 iolenter, Scorbuti pariter comes est & symptoma; quin & in Ve-
 nerea Lue, in qua Capitis æque ac reliqui corporis ossa nocturno
 umprimis tempore acerbe affliguntur. Urina non eadem est, sed
 pro diversitate causarum & subjectorum varia, tinctior aliquando,
 maxime in febrili dispositione, frequentius aquosior in hypochon-
 riacis cum primis ac hystericis, iisque qui ex ventriculi cruditate
 laborant. Qui & vomitibus conjunctis torquentur non raro, nunc
 biliosis, nunc acidioribus pro cruditatis ratione ac varietate.
 Pulsus diversissimus quoque est, pro causarum ratione, nunc planè
 nihil mutatus, cum nervosum magis patitur Systema, nunc cita-
 ior, fortiorque cum sanguinis æstuat massa, imo & tardus in aliis
 spirituum humorumque statibus ac stricturis spasmodicis. Ver-
 nes & lapilli latentes rariores sunt causæ æque ac crania futuris de-
 tituta, de quibus adhuc disquirendum, an inde dolor capitis, si
 tiam ille adfuerit, petendus; cariem ejus aliquando post mortem
 ectio, in venereis maxime morbis detegit; ita tamen ut nec alii
 excludantur, imo & in viventibus cariem non rarissime habet co-
 mitem, quod in ulceribus quorundam vidimus circa maxillas, at-
 que aurium ossa.

Ab alvi adstrictione frequenter Cephalalgia oritur, solvenda
 facile ea soluta ac libera, nonnunquam tamen eandem communem-
 que causam habent calorem p.n. ac siccitatem corporis. Flatus
 quoque causa sunt frequentissima, & per consensum adgredientes
 sicut existentes in primis viis, & propius id turbantes, sanguini
 sint admixti, unde & frequentes dolorum à flatuum egressu ac
 dissipatione cessationes. Pariter hæmorrhagiæ vel per nares, vel
 per uterum, vel per hæmorrhoidalia quoque vasa succedentes
 in casibus solantur cephalalgia afflictos, quibus fervor sanguinis
 ardiorque sub aggestione ac incipiente stasi per vascula capitis cir-
 culatione ejusdem causæ rationem habet; quæ etiam commoda spe-
 re poterunt ab aliis per varia capitis emunctoria, glandulasq; eva-
 cuationibus vel consuetis, vel etiam extraordinariis ac largioribus.

Venæ sectio aliquando omnem absolvit paginam, ubi scilicet

copia ac orgasmus sanguinis, aut ejus ad Capitis penetralia raptus ac congestio dolori ansam dederunt. Visa quoque est Arteriotomia temporum utiliter adhibita, quamvis & sæpissimè frustra, nec tantum ab ea opis sperandum est, quantum sibi promittunt nonnulli. Diaphoretica, quin & subinde diuretica, discutientia, nervos roborantia, paregorica, & anodyna conferunt. Celebre est in usum Theæ Sinicæ, multis tamen frustra adhibitum. Emulsiones commodæ sunt internè, quin & suadentibus quibusdam, utut non adeo congruè, externè; quo & pertinent tot Epithemata diversa, ubi sicca præferuntur meritò madidis, calida frigidis. Ligaturæ aliquando obtundunt dolorem, sint tamen moderatæ, nec excedant modum, vesicatoria frequenti in usu hoc quoque scopo sunt valdè proficua, nec scopo tamen semper potiuntur &c.

Uti vero externi stimuli, ac dolorum in capite causæ minus ferè sunt frequentes, ita creberrimè à corporis domesticis causis stimuli illi enascuntur, sub ipsa humorum circulatione, alicubi stagnantium, distendentium fibras, pungentium eas acribus rigidisque salium spiculis, aut spasmodicè eas crispantium. Fervidus præcipuè accusatur sanguis, ac laudabili temperie exutus, qui tamen cum salino-bilioso non idem planè dicit, cum & fervidus sine acrimonia esse possit, nec omnis sanguis orgasticus, rarefactus, in parte congestus, eo ipso acris est; neque tamen ex adverso æquum erit audire eos, qui acrimoniam ejus satis frequenter penitus non admittunt, sed omnino exhibitant, medium & hic tenuere beati; Sanguis enim potest nervos spiritusque acerbè afficere ac turbare dolorificè, sive pungat spiculis salinis acribus, sive turgescencia sua violentius vasa distendat, sive gelatinosa spiffescentia moram trahens aggestusque in interstitiis tendendo laceffat nervulos, sive febriliter fermentescens eandem ludat fabulam, quem alii ab expanso sulphure aggitatum vocant, quod & à vinaliorumque spirituosorum liquorum abusu evenire solet, sanguine turgescente distensione vasculorum, & interstitiolorum compressionem viam sibi ibi reddente difficiliorem, sui que aggestionem ac stasim in parte dolorificam procurante. Audias quidem & accusari serum, spiculis salinis infectum

fectum, moleculis irregularibus, acribus lancinantibus scatens, quod membranis infestum sit, spinamque constituat infixam, quod & quantitate sua premat, gravans sub stagnatione, & obstruens, quin & aciditate rodens, imo in Lue Venerea erodens, sed id omne verum quoque est de tota Massa Sanguinea, etsi serum quoque jam à purpureo latice secretum nocere atque irritare seorsim possit nervos capitis; Irritationum verò gradus, atque intensio nunc Cephalalgiam, nunc Cephalæam constituit; Si unius lateris ramificationes attingat solas stimulus Hemicraniam format, si vero claudatur spatiolo angustiore Clavum inferet, Hemicraniam quidem fundari existimant quidam in diversa vasorum ramificatione, meningum duplicatura, sed ista tamen rem adhuc satis relinquunt incertam, atque obscuram, cum vasa utriusque lateris, testibus injectionibus creberrimis, anastomosibus inter se ceant, meningumque exactissima continuitas sit evidentissima, et merito in distinctionibus cujusque lateris nervorum ramificationibus affectis acquiescere tutius videntur.

De Affectibus Capitis, in quibus Nervi Spiritusque vel nimium irritantur, vel nimis sopiuntur.

Quidam Affectus soporosos atque Apoplexiam penitus convenire existimant, alii seorsim eos affectus tanquam distinctissimos considerant, id vero ad sanationem ipsam nullum afferunt momentum.

In omnibus quidem superest respiratio, varie tamen affecta gravius quoque in nonnullis læsa; Profunde tamen dormientium præter naturam sopitorum rhonchi, probe distinguendi sunt stertoribus apoplexia tactorum. Leges quidem omnes dormientium oculis clausis, non eandem tamen semper observabis oculorum somno occlusionem, cum quibusdam conniveant pro palpebris sic affectis; Quod & circa os apertum aut clausum notandum est.

Coma seu Cataphora somni morborum primum dicunt gradum, *Coma* profundum, *Caro* assignant gradum alterum, *lethargo* primum ac tertium; Accuratius tamen ii agunt, qui lethargo som-

somnolentiam cum febris, Caro autem sine febris adjudicantes hos duos affectus suis propriis gradibus relinquunt; *Vigil* autem *Coma* omnibus dicitur, in quo in somnum propensio, ac profunda demersio adest, sed novo semper stimulo vigiliisque inde natis interrupta.

Inviti scilicet obruuntur somno ægri, facilius vel difficilius pro diversitate graduum mali, excitandi, somnoque vi externa depulso mox in illum relabuntur, & vel plane ad quæsitam non respondent, vel parum, imo & accedit in gradu altiore oblivio ex obdormiscentia continua nata, ut potum, matulamve poscant, oblata respuant, cum se postulasse ob somnum obrepentem non recordentur; Puncti vel minus sentiunt, vel magis, in gradu altiore fere nihil; palpebris etiam vi quasi apertis iterum concidentibus, neque se ista gravi somnolentia possunt extricare ægri quieti jacentes, etiam sine cibo & potu, brevius vel diutius pro mali gravitate; pulsus non eadem est ratio, in Lethargo enim ob febris præsentiam celerior, tardior in somnolentia sine febris. Tribuitur quoque his affectibus, quod alvus excernatur ægris non advertentibus, & vesica quoque urinam eadem ratione dimittat. distincte tamen hic loquendum, distinguendusque status affectuum soporiferorum, à statu deliriorum, in quibus & ista quoque eveniunt, & à statu moribundorum quibus & sine lethargo contingunt talia.

Somnolentia plerumque supervenit aliis morbis, quanquam & casus observentur, ubi sensim sensimque invalescentes in *ἀκμήν* tandem erumpunt, vel & alios post se trahunt morbos, non apoplexiam modò, sed & subinde hydropem, &c. Febris maxime continuis & malignis supervenit non rarò affectus soporosus, aliquando & ante febrem jam occupavit ægrum, febrili postea statu demum accedente; quam spuriam quidam vocant, nescio quo jure, quid enim impedit, quominus vera febris sit ac sanguinis mixturæ turbatio. Externæ læsiones ac violentiæ, convulsivi morbi, intensum frigus, liquorum spirituosorum abusus opiata incautè adhibita, ac narcotica temulenta ac venenata, uti hyosciamus ac solanum furiosum non raro præcedunt.

Anatomia practica in cadaveribus reperit varias causas cere-
rum maxime prementes, extravasatum sanguinem, meningum
inflammationem, saniem ac pus, serum quoque copiosius & ce-
ebri quasi inundationem ac hydropem.

Inter remedia excitantia pedum frictions, vellicationes pi-
rum & cutis, puncturæ, titillationes, vesicatoria maxime, &
arificationes referuntur. Ex remediis proprie dictis castorea-
, camphorata; varia aceta, salia volatilia, ac spiritus odoris
penetrantis, quorum tot prostant descriptiones ac species.

Nec tamen quivis profundior somnus huc trahi statim debet,
iam si longior videatur, cum in his magna subjectorum varietas,
inclinatio ad somnum varia potissimum in morbis sit; sed ista
tud difficulter discernuntur. Dicuntur affectus soporosi fieri à
sulphure vaporoso, narcotico replente, in lymphâ resoluta ac
fusâ; Verum ista ætiologia non est universalis, cum illi à qua-
nque causa vividum spirituum in partes corporis influxum ex
trebro sufflaminante originem trahere queant, etsi à sulphure
loque narcotico vel extrinsecus accedente, vel intrinsecus in
corpore se evolvente ac manifestante in casibus quibusdam pro-
nare possint.

Nec necesse præcise est, ut pori cerebri ab illo sulphure oc-
cudantur; Incertum enim est, quosnam poros authores illo sub-
mine intellectos velint, ipsa quoque spirituum animalium liga-
aut obnubilatio probam requirit explicationem, utpote cujus ra-
ones valde adhuc obscuræ sunt, & si res ipsa satis videatur stabili-
ta, et non pro omni morbo soporoso. Sufficit scilicet commercium
inter objecta & sensorium commune haud æquè in istis casibus
perire ac intercipi, ob spiritus vel torpidiores, vel ligatos, vel
missos eorum obstructosve canaliculos in nervis, sive à sangui-
sive sero, sive concussione capitis violenta, &c.

Nec præcise febris adscribenda est huic narcotico, quod ac-
tant, sulphuri, quippe quæ sæpe somnolentiam præcedit, & si
quatur, potest oriri sine sulphure, occasione staseos sanguinis
vivos prementis cerebrumque gravantis ac turbantis mixtionem
san-

sanguinis eodem tempore, quo influxum spirituum liberum sufflammat.

Catalepsi alii ad spasmodicos referunt morbos, alii ad soporosos ob attonitos quasi spiritus; morbo enim hoc correpti ecstasin patividentur, subito extra se positi, nec tamen concident, neque agitati motibus spasmodicis, aut aliis determinatis, sed perdurant eo in statu, corporisque situ, in quo fuerunt à paroxysmo correpti usque ad hujus finem. Hinc alia ratio est eorum qui frigore perierunt, rigidi illi sunt, referuntque corporis habitum situmve quem morientes obtinere, ast cataleptici alii plane sunt ac vivi, hancque sine ista frigida rigiditate situs unius constantiam servant; Fulmine quoque tacti aliter se habent, enectique ab halitibus metallicis; nec enim de mortuorum situ sed ægrotantium hic sermo est.

Respirant satis libere **Cataleptici**, de eo tamen fere dubites, an dici cum aliis authoribus queat, eos habere sensus integros at defixos, eos videre, audire; neque enim in hac eorum ecstasi sensuum integritas adesse dici potest, cum præsentia non curent aut attendant, phantasia sane à turbis non libera, etsi apertos habeant oculos, certumque directos in locum, vel potius involuntarie defixos, unà cum ipsa quasi mente, vel saltem commercio mentis & corporis suspenso; moventur quidem impulsivi, sed aliud est ab alio moveri, aliud se movere; membra eorum non rigent, sed ductilia sunt, cedunt manibus tractantium; redit malum periodice in certis plerumque paroxysmis, neque hi adeo sunt diuturni, quanquam & inter ecstasin ac catalepsi intercedat differentia.

Inter causas præcedentes mediatasque varia animi pathemata, amor, mœror, nimia animi applicatio, terrores ingentes paucis, ea omnia referuntur, quæ spiritus animales graviter afficere, percellere, atque attonitos quasi reddere queant, quorum tamen specialiora sæpe occulta manent, nec medico innotescunt, etsi non semper talia animi affectibus possint, debeantve tribui. Neque enim dubium est vermes quoque tot in corpore tragœdiarum infelices authores ansam catalepsi dare posse, hystericum

que & hypochondriacum malum potissimam ejus ac profundissimam forsan radicem esse. Raritas autem hujus affectus singularis est, nec omnibus Medicis in praxi obvia, ut facilius fere aliquid observare liceat catalepsi affine, aut analogum, quam genuinam juxta omnia signa catalepsin; Hæc autem vel sensum atque sensum iterum definit, vel in alios subinde transit affectus, apoplecticos, vel epilepticos, quo ipso fere docet ex spasmodicorum affectuum se esse profapia, ita tamen ut spiritus non tam vago cum impetu ruant, quam potius fixo in certam partem musculosque & æquabili fluxu deriventur.

Nullum ergo certum, cui insistere liceat, vestigium offert rarior hic affectus scrutantibus ejus causas, etsi manifestum sit Spiritus subito percelli, certamque in plagam æquabiliter fluentes servari stabilitate quadam ipsis alias non solum, quam non satis apte consternationem vocant, quæ non spiritibus, sed animæ competit; ac foret prius justis indiciis evincendum, ideam semper tristem, aut terrificam efficere catalepsin, cum exempla aliud doceant; nec spiritus extra se rapi possunt, sed animæ hoc competit, ad spirituum motus non attendenti, nec eos percipienti. Accusatur quidem juxta cum spirituum debilitate, acidum coagulans, eos magis minusve fixans, concentransve intimius, & fortius, sed & illud acidum frustra quæsiveris, quod spiritus coagulet, & quidem ad tam breve tempus, mox suæ restituendos fluxilitati; Quid vero est quod tam subito coagulans illud acidum avertit, profligat, ac coercet. Ne ea spirituum consistentia est, quæ talem ab acido concentrationem admittere videatur.

Singularis enim est illa fixitas, quæ in catalepticis observatur, ac mirabilior vadit per ductilitatem ac sequacitatem membrorum non rigidorum, musculis tum servantibus situm, qui à manu regente inducitur parti, vel hac non accente in prima paroxysmi accessione obtinuit; nec antagonistæ inæqualiter aut per spasmos, vel vibrationes quasdam, ac luctæ in modum agunt, sed placide, etsi à mente res non dirigatur, cum aliæ istius modi motiones, mentis imperio non abjectæ, confusæ, violentæque in statu præternaturali spasmodicæque esse soleant.

An igitur catalepsin dicemus Melancholiam attonitam seu stupefactivam? ab animi affectu profundo oriatur, nomen id forsan tulerit jure suo; Si aliunde oriatur vix eo nomine censerit poterit, quanquam non diffitendum sit Melancholicos in certis obstinationis suæ paroxysmis haud male referre spèciem cataleptici, ac Melancholicos ad hoc malum aptissimos esse. Etsi vero non iidem tumultus spirituum, non confusæ, instabilesque agitationes, uti in Spasmodicis membrorum agitationibus observentur in Catalepsi, status tamen spirituum attonitus, confusus, ac quasi stupidus, nervina, céphalica, aperientia, anaptyca remedia exposcit, semperque unà ad primas vias, & sequiori in sexu ad uteri dispositionem functionesque respiciendum est.

Convulsio, Convulsiones, convulsivi motus non in vernacula modo confunduntur, sed & à Medicis non semper ea qua par est *anipsia* distinguuntur.

Convulsio dicitur, cum membra alias facile flectenda, involuntarie rigida, tensa, ac contracta sunt, talique in statu vel diutius vel breviori tempore perdurant, cerebro interim in actionibus suis non læso, cum dolore partis convulsæ, quæ tamen haud universalis sunt quæ ultimas circumstantias; cum & convulsio detur sine dolore, neque solus spasmus, quem vocant, flatulentus ac dolorificus particularis articulorum in manibus pedibusve eorum digitis, imò magis in partibus musculosis huc pertineat, imò hic ipse à vera convulsione multum diversus sit, observatus maxime circa suras, quanquam & alibi, non tamen adeo frequenter, uti in abdomine, maxime in quibusdam mulieribus prægnantibus, in lingua, inque priapismo in virili membro, circa oculos &c.

Opponunt vero convulsionem paralyfi, ubi fibrarum relaxatio à Spirituum deficiente influxu obtinet, cum hic fibrarum potius tensio, nimiaque atque impetuosa inflatio prævalente antagonistarum altero contingat. Neque tamen accurate dicitur, convulsionem se habere ad Epilepsiam, uti se habeat paralyfis ad apoplexiam, cum diversus satis utrinque respectus sit, existente paralyfi effectu apoplexiæ, convulsione autem Epilepsiæ effectu non eodem jure dicendo.

Quod particulare aliquando malum est, universale subinde fit, toto corpore, vel præcipua saltem ejus portione varie affecto, contractoque, unde varia traxit multiformis affectus nomina, pro situ partium distortarum diversimode mutato. In *Emprosthotono* corpus inflectitur antrorsum faciente dorso extrorsum curvato quasi fornicem, mento autem ad partes inferiores corporis depresso. In *Opisthotono* caput retrorsum ad dorsum detrahitur, dorso introrsum formante arcum. *Tetanus* exhibere dicitur directam capitis corporisque ac rigidam inflexibilemque tensionem; quæ tamen sub his schematibus paulo rariora sunt, sub latitudine quadam & analogia frequentius observantur, vel per paroxysmos, vel graviori malo continuo, vitio plerumque ad mortem durante. Variant vero circumstantiæ, prout interiores quoque compatiuntur nervi, hinc palpitatio cordis, difficilis respiratio, & quasi spasmodicum asthma, abdominis crispatio, constrictioque atque etiam sudor conjunguntur; constrictarum partium dolor aliquando percipitur, aliquando non, prout mens magis vel minus est libera, &c. Spasmus flatulentus & particularis à variis externisque etiam causis oritur, à pedum nimia extensione, uti in extrahendis arctioribus ocreis suræ experiuntur, & frigore aquæ musculorumque tensione natantes idem sæpe periculosus patiuntur; alias & in somno vexat gravidas quoque in lecto potissimum. Qui vero tendinosarum, ac membranarum partium vulneribus supervenit spasmus vel convulsio, alius generis est quodammodo ac majoris periculi.

Quando autem legitur in libris practicis, spasmodum frequenter à crapula iterata, ab assumptis flatulentis, à dispositione hypochondriaca ac scorbutica, ab inanitione ac repletione, à purgantibus acrioribus ac helleboratis oriri, hæc distincte consideranda, nec confundenda omnia sunt inter se, sane enim flatulenti illi spasmi sunt dolorifici, sed facile transeunt, ac feruntur, at convulsiones à violentia purgantium, ab inanitione aliisque internis causis ortæ, majus inferunt discrimen ipsius etiam vitæ, animæque sedem ipsam intimius potentiusque afficiunt; unde & graviores sunt prioribus illis convulsiones à terrore, quales à viso spectro referunt, ubi tamen convulsivæ magis metuendi sunt motus, quam spasmi quieti, æque ac ab assumptis venenis, illisque affinibus; alia autem mitiorque ratio est spasmi oborti à nimia corporis, vel membrorum intorsione in situm adversum, ubi facile supervenit dolorificus at moræ brevioris spasmodus.

Dicitur magis familiaris fœminis, iisque hysterice, quod tamen de convulsionibus vel externis, vel internis seu convulsivis motibus erit certius, illæ enim frequentius istis eveniunt, quam immota tensio ac convulsio vel particularis vel universalis. Quanquam & cum motibus convulsivis combinari solet. Nec à dispositione ad paralyin plane excludatur.

Gravis & universalis convulsio diuturna esse nequit acutæ valde existens terminationis celerisque decursus, at quæ per paroxysmos affligit sæpe diuturna est per intervalla sua. A vulneribus non tendinum modò, temporum, sed & aliis frequentes sunt, maxime nervis non tam scissis, quam punctis aut aliquo modo laceratis; In Fascinatis frequenter conspici observantur, si quidem liceat hodie de fascinatis loqui, ubi omnia eò & ad Magiam pertinentia exhibentur; difficilis tamen diagnoseos sunt ista, cum mirasetiam & quasi incomprehensibiles convulsiones videamus in ægris sine magia, à vermibus, affectu hysterico, hypochondriaco &c. Uti tamen verè dantur magici morbi, ita & convulsiones vere inde oriri atque excitari possunt, quod de obsessis quoque dicendum, licet & ista modernis quibusdam in alterum extremum progressis atque abreptis vix arrideant.

Remediorum insignis copia est, quæ nervis spasmodisque dicantur, quæ tamen non ejusdem pretii sunt omnia. Vesicatoria opem præstant egregiam, revellendo potissimum, ac spiritus alio vocando; cucurbitulæ & siccæ & scabificatæ profunt, thermæ quoque ac acidulæ certis in casibus cum fructu adhibentur: Omnem vero paginam replent nervina, antepileptica, cinnabulina, castoreata, carminativa, caute adhibita opiata, in nonnullis casibus volatilia quoque, externæ frictions, illitus spirituosus, atque unguinosus, fofus nervini, demulcentes, spinæ dorsi penetrantioribus unguentis factæ inunctiones &c.

Cum igitur dicatur, in convulsione spiritus impetuosè in partes nerveas,

musculosas ac tendinosas laticas, & irritatos extendere easdem, & rigidas, indeque dolentes reddere; id equidem quò præcipua fatebimur atque agnoscemus, de nervis autem vix existimamus eos extendi, & rigidos fieri, nec in omni convulsiva tensione dolor adesse dicendus erit, si consulamus experientiam. Neque Spiritus contorsione vel compressione incarcerati & detenti, demum irritati dicendi erunt, & elaterem peregrinum in partibus sic concipere, sed alibi jam irritatos ac aliunde determinatos in partem influere, intrudi, ac demum quasi incarcerari, neque hinc demum alienum nancisci elaterem, cum jam antea habeant proprium ac domesticum, aëreæ probabiliter satis naturæ existentes.

Lympha acris potest & in cerebro ejusque vicinia, & in exterioribus partibus irritare nervos, vim vero, quod sæpe legas, explosivam & elasticam non habet, nec reddi talis potest, eo minus, quod fixior dicatur, austeriorque; potest tamen spiritus reddere inordinatos, etsi ipsa elastica non sit, laceffendo eorum canales, imo & premendo mole sua ac stasi ubicunque contingente, unde faciles stricturæ fibrillarum musculosarum à spiritibus intrusis vi stimuli inflatarum atque sic abbreviatarum. Id saltem notandum, aliquando in centro magis & cerebri propinquitate imò ambitu irritantem latere causam, aliàs vero in remotis etiam partibus, imò artibus stimuli quasi sedem esse, ac originem irritationis, quam describunt observatores tanquam halitum ascendentem inde ad caput, rectius forsan per nervorum consensum, ac plexuum communionem explicandum; Neque enim satis apte hic in partibus exurgens vapor dicitur, elasticus simul ac acidus, fixus, viscidus, cum prima illa qualitas seu elater sufficiat, vel & alius qualiscunque stimulus; per consensum vero & cor, & partes reliquæ omnes in consortium trahi, stimulumque illum per communes nervorum plexus recipere possunt, unde tam mirabiles sæpe convulsionum ac motuum spasmodicorum combinationes, & incomprehensibiles varietates.

Uti convulsio immobilem rigidamque partem, vel plurium partium dicit convulsionem, indeque violentam prævalentium muscutorum factam à spiritibus intrusis inflationem, intumescenciam, tensionemque supponere videtur tenore eodem ac constanti, ita in convulsivis motibus influxus ille atque actio muscutorum æque violenta quidem, sed non ita æquabilis est, sed ostendit muscutorum in contrarias partes agentium inæqualem, alternatimque factam inflationem à spirituum impetu, quo fiat, ut nunc hic, nunc ille prævaleat, sicque pars violenter nunc huc, nunc illuc trahatur rapiaturque.

Convulsivi vero motus cum Epilepsia idem omnino non dicunt, etsi in epilepsia adsint motus convulsivi, qui tamen pro causarum, circumstantiarum varietate plurimos admittunt gradus, ac combinationes cum symptomatibus aliis, sensibus nunc salvis, nunc ablatis, aut torpidis, pro affectuum varietate.

Epilepsia plurimis funestis symptomatibus signisque se prodit, ac manifestat

stat quorumvis aspectui. Imminentis mali prodromi dicuntur musculorum concussiones, dentium stridor, fixitas, vel contorsio oculorum, tremor partium, unguium livor. Notandum tamen, sæpissime invadere epilepsiam sine omni præcedenti aut observabili prodromo, ac si fulmine tacti conciderent ægri; istaque symptomata sæpissime in ægris conspici, nulla subsequente epilepsia, quod & de solenni ante febriles paroxysmos unguium livore, & tremore æque ac de stridore dentium certum est, & musculorum concussiones, oculorumque contorsio Epilepsiam post se non trahere sæpius conspiciuntur. Pariter oscitatio, sternutatio, ac Melancholici insultus possunt præcedere, sed signa indubitata mali imminentis non in omnibus constituunt, sed iis potius tantum subjectis, in quibus jam fuerunt observata præcedere morbum tristissimum, communes alias pluribus morbis affectiones, imò communes sanis & ægris. Vulneribus nervorum potest, soletque haud infrequenter supervenire Epilepsia, sæpè tamen ultra terrores, tendinum subsultus, partium, vel corporis in somno potissimum quasdam agitationes, res non assurgit; uti & varii alii affectus convulsivi dantur, ut tusses spasmodicæ, singultus, qui convulsivus ventriculi ac viciniae motus est, dolores à spasmò orti, uti colica spasmodica, cardialgia spasmodica, imò asthma spasmodicum, & quod observavimus asthma spasmodico-cardialgicum summè dolorificum ac periculosum, ista tamen omnia ab Epilepsia non parum differunt. Cum & universales ac terribiles observaverimus totius corporis convulsivas jactationes ac agitationes membrorum salvis sensibus, ac roin ab Epilepsia vera diversas.

Cæterum nemo est, qui ignoret, nulli non affectuum præternaturalium generi supervenire posse convulsivos motus, imò ipsam epilepsiam, id quod a continuis, malignisque febribus, variolis, morbillis, colica, dysenteria, nebritide, hypochondriaco malo, ac scorbutico, frequentius vero hysterico &c. evidens est. Quamvis & alii, tristius ferè, sani cætera, epilepsia corripiantur, plerumque per intervalla, variis gradibus, ubi ex improvise corrui homo, uti alias syncope quoque aut apoplexia subito homines adoritur, etsi tamen, qui aliqua prius indicia appropinquantis mali sentiant, quibusque, si rarius, aliqua conceditur mora, dum vertiginem sentiunt, aut obversantes oculis splendores, aut vacillationem, nutationemque corporis in certam partem, quo tamen clamorem præcedentem haud referas, quippe qui nolentibus, nec amplius advertentibus exprimitur, jamque epilepsiae exordientis pars est; coloris quoque mutationem; vel pallorem adstantes quoque imminente malo subinde notaverint. Interea sensus interni externique evanescent, ut nec audiunt, nec videant, neque doleant, aut reminiscantur vel priorum, vel postea actorum, unde & ab ignaris rerum istarum cum deliquis confunditur hoc solum, si forsitan, uti subinde evenit, motiones non sint enormes. Motus autem voluntarius eo ipso quoque perit, cum nihil jam advertat mens obruta,

vel potius soluta, ac quasi, dum istæ durant violentiæ, à corporis commercio distracta, abreptaque in semetipsam; peregrinus interim, formidabilis, ac violentus succedit in locum motus quassatorius, magis vel minus violentus, pro casuum varietate, diversimode membra agitans. Sed nec alii quiescunt muscoli, clausi sunt oculi seu palpebræ musculis constrictis, aut bulbi eorum distorti, averisque ac decolores sunt, variè agentibus eorum musculis, quibusdam tensis, aliis relaxatis quasi, maxilla inferior superiori violenter innitur, admorfa non rarò lingua, ob temporalem musculum convulsam; Pollex in volam attrahitur. Capitis muscoli varie distorti successive illud pavimento allidunt, subsilit corpus, facies tumescit, muscoli thoracem moventes inæqualiter ac laboriosè agunt, hinc oppressa respiratio, & anxia quasi, aëre stricturis thoracis spasmodicis per vices concussione quadam pectoris explosio variis simul, non sine suffocationis discrimine, formatis sub egressu ex rima epiglottidis sonis; ac sub ista multiplici fibrarum muscularium glandulas strigentium urgentiumque strictura exprimitur salivalis spuma ante oris confinis cumulanda atque efflanda, sua tamen visciditate resistens; frequens pulsus, corde laborante sub spasms, inæqualis hinc idem, ac tremens, durusque ob fibrarum tensionem, paucis, vix explorandus aut dijudicandus, variusque. Notant Practici quoque spumam ori inhærentem rubellam, quin & fœtidam morticinam &c. prout saliva vel purior, vel sordibus, aut sanguini ex admorfa lingua, aut gingivis stillanti, aut mucos permixta in spumam conquassatur, aut ex ventriculo quoque aliquid sub stricturis spasmodicis huc exprimitur, elevaturque; sub iisdem verò spasms urina subinde, & alvi quoque feces, imò & semen excreta leguntur, observanturque. Soluta paroxysmo, alii diu decumbunt omnium adhuc ignari, alii loquela destituti, alii lassati ac debiles, o spiritus valdè dissipatos, atque adhuc vacillantes, confusosque, aliis mox resurgentibus, imò quibusdam ad sua redeuntibus munia, morbo vel statis, vel in certis periodis recurrente; atque in nonnullis observante has vel illas insignior lunæ phases, quos mira sæpè harmonia, si non ad arctius & horarum quasi spatum, satis tamen manifesto observat modo, in nonnullis exactius eas observans. Quidam & malo imminente sentiunt ex pede, ex hypochondriis ascendere quasi auram versus caput, manifesto nervorum, ob communes conjunctosque plexus jam incipiente stimulo ac irritatione tensoria.

A variis causis remotioribus oritur, ira, terror, retropulsa scabies, violentiæ exterius capiti cum primis illata, vel partibus nervosis, suppressi mensuræ vermes frequentius, impurus, acrisque variis ex causis morbisque sanguinis præbere occasionem queunt. Sæpe manifesta causa nulla comparet. In cadaverum sectione exterius eorum in dorso livor, & alibi in corpore, in uno tamen plerumque magis latere, intra cerebrum aliquando nulla labe, aliàs san-

chor, pus, fœtidum quoque, grumofus fanguis, officula ex cranio depreffa, meningis pungentia, aliaque reperta funt.

Nulli parcit fexui malum, fœminæ id ex utero, ejusque variis patiuntur frequentius vitiis, ac proin fymptomaticè, Viris fœpius primariò affectis; fœminæ in puerperiis, in ipfo quoque partu, menfibus non fuccedentibus, mo & fubinde iis falvis affliguntur; variè tamen, nec femper cum illis agitationibus ac rumore quali, fed fidenti interioreque magis occupante fœpius confufione ac ftricturis, variis caufis occasionalibus concurrentibus, de quibus fupra jam diximus, quò animi potiffimum affectus fpectant.

Infantibus malum hoc frequentiffimum eft, quorum in noftris regionibus maxima pars iis occumbit, ex eorum fcilicet numero, qui morbis quibuscunque cedunt; dentitio frequenter id efficit, falutariter aliquando, nec fœpius redeunte malo, aliàs funefto etiam eventu; tormina anfam non rarò præbent, aliique verorum morbi, febriles potiffimum, variolæ, morbilli, uti in principio minus fpecti, in fine vel ἀκμῆ̄ gravius meritò terrent fpafmi accedentes; funt tamen hic plurimi gradus, neque femper in violentas iftas malum erumpit agitationes, fubinde interiora convellens, fidenti quali, ac ftupente fpafmo tenellos fopit, retinetque internas fibras in gravi periculofaque tensione, eo periculofiore, è occultiore.

De gradibus innumeris jam monuimus, funt fanè, qui vel in fomno levius è corripuntur, imo & vigilantes quali refiftere non nihil poffunt, ac eluctari, in illis vel alius generis ordinis que ac gradus malum eft, vel adhuc in incremento, uti dantur, qui per multos, tardosque gradus ad ἀκμῆ̄ν mali affurgunt, fi fymptomatum incremento ac augmento. Prout fcilicet principium nervorum à caufa vel totum occupatur, vel quoad partem tantum ac mitius. Difficultatem fanationis agnofcunt omnes, fubinde tollitur terribile hoc malum, in infantibus frequentius, in adultis rarius, rariffimè post juveniles annos, fed nulla fixa eft regula.

Non difficile eft ex hæcenus deductis concludere, cerebrum ac principium maxime in illo nervorum graviter in tanto affici morbo, à plurimis diverfis que caufis. Ipfam cerebri difpofitionem aliquando concurrere, dubium nullum eft; verò ejus, quam quidam allegant ἐναισθησία huc contribuatur, non aufim determinare, nifi illam fumas pro debilitate quadam illius, teneritudine jufto majori ac proin fenfibilitate teneriore juftò, pronaque ad recipiendas extraneas, docticasque impreffiones, ftimulos atque irritationes.

Cum verò ferum accufatur, ichorofum, acidum, biliofum, vel lymphatalis, acris, volatilis, elaftica, imo difplofiva, vellicans ac fpumefcens, quæ poffit fimul obftruatur, membranas cerebri, aliarumque partium fenfiliores, fibrillasque nerveas turgentes ftringat atque convellat, fimulque fpiritus valdè irriter confundatque, & fic reliquas etiam mufculorum imperio fubjacentes partes,

in spasmos cogat ; facile agnosces. totam sanguinis massam his imbuti tum characteribus, nec solam lympham, serumve peccare, & huic tribui vim explosivam atque elaterem ipsi non competentem, sed spiritibus potius irritatis aeris ; Sero interim non sola acrimonia agente, vel a core suo, verum etiam visciditate, ac mole, stasi, vasorumque ac fibrillarum pressione, vi cujus lentæ tenacitatis aptior est ad obstructions pororum, vel potius osculorum in vasculis ; Et quamvis quædam occludantur, alia sanè in cerebro magis videntur justo patere, per quos tam confestim in musculos convulsos adiguntur spiritus. Cæterum visciditas, ac lymphæ, sanguisque peccans consideranda sunt vel intra vasa, vel extra eadem ; Sanè in Epilepsia innumeris vicibus recurrente non possunt isti humores dici extravasati, ac cerebri membranæ vellicandis admoti, hoc enim lethale foret citius, nec tam diuturnam sineret fieri, tristisque tragœdiam ; Unde vel intra vasa glandulasque distensione, ac turgescencia sanguis, propter inclusas aëris spirulas elasticas, potest premere vicinos nervulos, spiritusque irritare, vel alius sæpe occultusque stimulus, ubicunque in corpore hærens, origo mali est. Cæterum promptitudo stricturarum spasmodicarum per consensum in plurimis partibus musculisque vel solo sternutationis exemplo clarissima est, atque extra controversiam posita.

Patetque jam, quid dicendum sit de fermento, quod tantos humoribus motus, activitatemque inferat, id scilicet in humoribus non semper esse quærendum, aliquando vero etiam illis domesticum esse, ob acrimoniam scilicet bilis desciscentis singularem, viscidam magis, quam tenuem, aut volatilem, ne præcisè acidam, sanguinem tamen caractere haud laudabili inficientem ; Præcipuum conferunt humorum variæ stases, atque congestiones passim factæ, circa cerebrum maximè, sive sanguinis, sive feri in suis vasibus, & quandoque extra vasa ; licet putrilago feri talis vix censenda sit ex frequentioribus causis. Neque tamen particulares motus convulsivi statim arguunt domesticum in tali parte stimulum, cum ille tamen alibi, vel in cerebro vel alia parte possit laterare.

De remediis multa dicere non attinet, ea tetigisse sufficiat ; Primo iterum loco vesicatoria commendamus, venæ sectio salutaris aliquando, nec semper tamen indicatur, imo & aliquando nocere queat ; ætatis mutatio per se quandoque salutaris est, in sequiori sexu menstrui fluxûs successio ac procuratio plurimum valet, emetica quidam maximi faciunt, quod fomite in primis viis earum cruditate latente concedemus, vix aliis in casibus æquè frequentes : Purgantia cautè adhibita, nec enim promiscuè tuta sunt, nervina autem, roborantia, volatilia etiam, in casu non adeo calido, ac sanguine non fervido, succinata, cinabarina, sulphure blando constantia alia, specifica ; Et si forsan horum numerus haud adeo sit magnus ac speciosus, quam quidem vulgo recenseri solet.

